

چه کسی ملا منصور را کشت؟

سرتاج عزیز، مشاور سیاست خارجی نخست‌وزیر پاکستان در یک سخنرانی مفصل اعلام کرد که رهبران طالبان در پاکستان زندگی می‌کنند و اسلام‌آباد اهرم‌های فشاری دارد که می‌تواند با استفاده از آن، سران طالبان را پای میز مذاکره بیاورد.

به گزارش آران نیوز: «ایالات متحده چطور و با کمک چه کسانی ملا اخترمحمد منصور، رهبر طالبان را کشت؟» به اعتقاد ناظران بعید است که آمریکایی‌ها به تنهایی و با استفاده از منابع و امکانات خود، ملا منصور را شناسایی کرده و سپس به دستور شخص باراک اوباما وی را جایی در خاک پاکستان هدف قرار داده باشند. اما این تنها مساله‌ای نیست که ذهن کارشناسان را به خود مشغول کرده است. سرنوشت طالبان پس از مرگ ملا منصور، آن هم تنها 11 ماه پس از مرگ ملا عمر، فرایند مذاکرات صلح افغانستان و رابطه «اسلام آباد - واشنگتن» نیز از جمله موضوعاتی است که گمانه زنی‌ها درباره آن بالا گرفته است.

ملا منصور در حیاتش یکی از پرنفوذترین و پرچنگال‌ترین چهره‌ها در رهبری طالبان شمرده می‌شد. پس از اعلام مرگ ملا عمر او توانست بی‌درنگ خلا رهبری سیاسی و نظامی گروه طالبان را برکند. او از یک سو رهبری این گروه را به عهده گرفت و از سوی دیگر با راه‌اندازی حملات بی‌سابقه امنیت کشور و روند صلح افغانستان را مختل کرد. به گفته منابع افغان، ملا منصور منابع مالی فراوان در اختیار داشت. او در شهر دبی امارات متحده عرب پول ذخیره کرده بود و با استفاده از همین امکانات مالی توانسته بود پس‌لرزه‌های افشا شدن خبر مرگ ملا عمر و انشعاب در رهبری و صفوف طالبان را کنترل کند. همچنین این امکانات مالی این توان را به ملا منصور داده بود تا فرماندهان جنگی طالبان را در داخل افغانستان تامین مالی کرده و از لغزش آنان به سوی مخالفان درون سازمانی‌اش جلوگیری کند. به همین دلیل با مرگ او احتمالاً اختلاف‌های درون سازمانی طالبان بیش از پیش خواهد شد.

مخالفان داخلی ملا منصور: از ملا رسول تا حقانی

گذشته از پهنادهای آمریکایی که همه جا به دنبال ردی از ملا منصور بودند، رهبر طالبان در داخل سازمان خود نیز دشمنان جدی بسیاری داشته است. روزنامه هشت صبح افغانستان نوشته، ملا منصور پول داشت اما در میان اعضای رهبری طالبان محبوبیت نداشت و شماری از فرماندهان طالبان او را به دست داشتن در قتل ملا عمر متهم می‌کردند. همچنین رهبری ملا منصور مخالفت‌های جدی را در میان شماری از فرماندهان بلندیپایه این گروه برانگیخته بود. به طوری که گروهی به رهبری ملا رسول، که داعیه رهبری طالبان را در سر دارد، از بدنه طالبان جدا شده و وارد درگیری‌های خونینی با ملا منصور شدند. البته این تمام ماجرا نیست. یک مقام دولتی افغانستان که نخواست نامش فاش شود، نیز به آسوشیتدپرس گفته است که ملا منصور یک امپراتوری مالی را که در نتیجه تولید و قاچاق مواد مخدر در جنوب افغانستان ایجاد شده بود، کنترل می‌کرد و همین مساله خود عامل درگیری‌های شدیدی میان گروه‌های مختلف طالبان شده بود.

رابطه ملا منصور با سراج الدین حقانی، معاونش و رهبر شبکه حقانی که رابطه نزدیکی با القاعده دارد، نیز در ماه‌های اخیر به شدت متشنج شده بود. گفته شده، ملا منصور در یک سال اخیر ظاهراً از دولت پاکستان و شبکه حقانی انتقادهای تندی کرده بود. به نظر می‌رسد که مخالفت‌های داخلی طالبان با ملا منصور به اندازه‌ای بوده که برخی افراد و گروه‌های طالبان را به همکاری مقطعی با ایالات متحده و افشای اطلاعات مربوط به محل استقرار وی ترغیب کرده است.

نقش احتمالی پاکستان در قتل ملا منصور

پاکستان نیز یکی از گزینه‌های احتمالی همکاری با ایالات متحده در قتل ملا منصور است. در یکی از نخستین واکنش‌ها به مرگ رهبر طالبان، زلمای خلیل زاد، سفیر پیشین ایالات متحده آمریکا در افغانستان، گفته است: «باید دید با مرگ ملا منصور آیا سازمان اطلاعات (آی اس آی) و رهبری نظامی پاکستان به این نتیجه خواهند رسید که بازی (با برگ طالبان علیه افغانستان) برایشان خطرناک‌تر از گذشته شده است یا خیر؟»

گرچه چهره‌هایی چون خلیل زاد، اسلام آباد را به حمایت از ملا منصور متهم می‌کنند اما مایکل سمپل، نویسنده و دیپلمات سابق ایرلندی به بی‌بی‌سی گفته پس از کشته شدن ملا منصور شمار زیادی از طالبان احتمالاً به این نتیجه خواهند رسید که پاکستان در کشته شدن رهبر آنها دست داشته است. به گفته مایکل، پاکستان چندین بار ملا منصور را دعوت کرد تا در روند گفت‌وگوهای صلح افغانستان شرکت کند، اما او همواره دعوت پاکستان را رد می‌کرد، از این رو بعید نیست که پاکستان از او انتقام گرفته باشد.

روزنامه هشت صبح افغانستان نوشته است: «احتمال همکاری سازمان اطلاعات پاکستان در قتل ملا منصور زیاد است. آمریکایی‌ها در گذشته هم تایید کرده‌اند که بیشتر حمله‌های پهناده‌ها به اهدافی در خاک پاکستان، در هماهنگی با مقام‌های پاکستانی انجام می‌شود. پس این احتمال وجود دارد که پاکستان این بار هم با آمریکا همکاری کرده باشد. به ویژه این که در اعلامیه پنتاگون به مناسب کشته شدن رهبر طالبان آمده است که ملا منصور مانع از آن می‌شد که رهبران طالبان با کابل مذاکره کنند. در این اعلامیه تلویحاً گفته شده که وی به دلیل این که مخالف مذاکره با کابل بود، هدف قرار گرفته است.»

اما مساله‌ای که گمانه زنی همکاری پاکستان با ایالات متحده در کشته شدن ملا منصور را تقویت می‌کند، نحوه پوشش این مساله در رسانه‌های پاکستانی است. گفته می‌شود، این رسانه‌های مشهور و معتبر پاکستان بودند که اولین بار خبر حمله به

رهبر طالبان را منتشر کردند. رسانه های پاکستانی ساعت ها پیش از انتشار بیانیه پنتاگون درباره مرگ احتمالی ملا منصور از کشته شدن وی خبر داده بودند. هشت صبح افغانستان می نویسد: «روشن است که منبع رسانه های معتبر پاکستانی سازمان اطلاعات یا منابع دیگری در ارتش پاکستان بوده است.»

چرایی همکاری احتمالی پاکستان با آمریکا

هشت صبح افغانستان می نویسد، در این تردیدی نیست که طالبان متحدان پاکستان هستند و چهره های معروف پاکستانی، از طالبان به عنوان دارایی راهبردی شان نام برده اند، اما در کنار این، پاکستان آن دسته از رهبران طالبان را که خلاف منافع اسلام آباد عمل کنند، از سر راه بر می دارد. ملا منصور در ماه های اخیر، به گونه ای عمل کرد که اعتبار اسلام آباد خدشه دار شد. ملا منصور پس از چهار نوبت نشست های چهارجانبه میان نمایندگان آمریکا، افغانستان، چین و پاکستان، اعلام کرد که پای میز مذاکره حاضر نمی شود و به مبارزه ادامه خواهد داد. این اعلامیه ملا منصور در وضعیتی صادر شد که پاکستان، به دنیا اطمینان داده بود که رهبران طالبان را پای میز مذاکره می آورد. سرتاج عزیز، مشاور سیاست خارجی نخست وزیر پاکستان در یک سخنرانی مفصل اعلام کرد که رهبران طالبان در پاکستان زندگی می کنند و اسلام آباد اهرم های فشاری دارد که می تواند با استفاده از آن، سران طالبان را پای میز مذاکره بیاورد. اما ملا منصور پای میز مذاکره نیامد و این مساله فشارهای بین المللی بر اسلام آباد را افزایش داد. بنابراین بعید نیست که پاکستان برای کاستن از فشارها ملا منصور را قربانی کرده باشد.

خبر مرگ ملا منصور در شرایطی منتشر شده که چهار کشور افغانستان، چین، پاکستان و ایالات متحده تلاش می کنند تا بار دیگر روند صلح را به جریان بیندازند. ادريس رحمانی، کارشناس مسایل سیاسی و امنیتی مقیم در ایالات متحده، معتقد است از آنجایی که گلبدین حکمتیار برای پیوستن به روند صلح توافق کرده، مرگ ملا منصور می تواند طالبان را برای از سرگیری مذاکرات صلح با حکومت افغانستان ترغیب کند، چرا که اگر سران طالبان احساس کنند که هیچ جایی در پاکستان برای آنان امن نیست، تحول مهمی رخ خواهد داد و رویکرد خود را تغییر خواهند داد. اما همه چون ادريس رحمانی خوش بین نیستند. برخی نیز معتقدند که مرگ ملا منصور با تشدید اختلافات داخلی و چند دستگی میان طالبان، روند صلح را بیش از پیش پیچیده تر خواهد کرد.